

Cvičení 13:

d2) Z vět vypište všechny skladební dvojice a základní skladební dvojici podtrhněte.

Imrich mamince přinesl nádhernou kytici růží. Za plotem zahrady hrabaly bílé slepice.

Graficky vyznačte skladební dvojice.

e2) Po dvoře majestátně kráčel hospodářův kohout. Naši sousedé vloni koupili nové auto. Jan opět tvrdě usnul.

Při rýmě mi velmi pomáhá akupresura. Moji kamarádi mi přišli pomoci. Dědeček mi vyprávěl o svém mládí. Učitel potrestal žáka pro nekázeň. Zedníci velmi spěchali se stavbou příček. Z lesa hoši přinesli plný koš hub.

e3) Sestavte věty z těchto skladebních dvojic:

Vzor: vůně hlemýžďů, linula se vůně, pečených hlemýžďů, z kuchyně se linula
Z kuchyně se linula vůně pečených hlemýžďů.

visí obraz, nádherný obraz, na stěně visí

_____

půjde rodina, naše rodina, v neděli půjde, půjde do lesa

_____

seděli známí, naši známí, u stolu seděli

_____

Kontrolní cvičení (skladební dvojice): Graficky vyznačte skladební dvojice.

Před obnoveným zámečkem stál nevelký hlouček turistů. Odpoledne na něj čekali spolužáci před kinem.

Cvičení 14:

Nakreslete grafy větných členů.

c2) Před školou postával malý hlouček dětí. Veškeré nádobí bylo opět neumyté. Osobní vlak z Prahy přijede ke čtvrtému nástupišti. Děti v zoologické zahradě nejvíce zaujali medvědi. Srpek měsíce nesměle vykukoval za temnými mraky. Zjara v úžlabině postupně rozkvétaly blatouchy a pronikavě vonící konvalinky.

d2) Vymyslete tři různé věty, které by měly stejný graf jako první věta cvičení c2).

1. _____
2. _____
3. _____

Kontrolní cvičení (grafy větných členů): Nakreslete grafy těchto vět.

V pouzdře mi často chybí guma a plnicí pero. Koruny stromů na podzim rychle zlátly. Po dešti pomalu stoupala z hladiny rybníka jemná pára. V televizní besedě včera vystoupili někteří účastníci cyklistického závodu. Herci dětem vyprávěli o svých zážitcích z divadla. Správce zimního stadionu byl dnes velmi ospalý.

Cvičení 17:

g2) Vyhledejte a podtrhněte příslovečná určení.

Borůvky v lese nenarostly. Včera se mi diskotéka moc nelíbila. Jirka nám dobře poradil. Petr šel domů. Cesta vedla podél útesu. Policie tě od rána hledá. Rodiče se tam dobře pobavili. Berta nás hned poznala. Bedřich ji dennodenně potkává na rohu. Kamila se u nás zdržela měsíc. Návštěva od nich brzo odešla. Renáta šla odpoledne do města. Redaktorka se na dnešek špatně vyspala.

k2) Vyhledejte a podtrhněte přívlastky.

Hloučky lidí postávaly kolem stánků s občerstvením. Eliška přišla v nových plavkách. Radost z krásného počasí máme všichni. Hostitelé mi tam nabídli chleba s paštikou. Naše cesta autobusem příjemně ubíhala. Zdál se mi báječný sen. Nikdo nemohl její prosbě vyhovět. Kluci sledovali skoky na lyžích. Prezidentův projev se protáhl. Špinavé nádobí se samo neumyje.

Kontrolní cvičení (rozvíjející větné členy):

Máte ještě grafy ze cvičení 14? Doplněte do nich názvy všech rozvíjejících větných členů.

Cvičení 31:

Co to je? To nic, to je jen větříček!

Síla větru 0 (0 – 1 km/h) Bezvětrí.	Síla větru 1 (2 – 5 km/h) Korouhvička se ještě nehýbe.	Síla větru 2 (6 – 11 km/h) Slabý vánek. Listí se chvěje.	Síla větru 3 (12 – 19 km/h) Mírný vítr. Listy a tenké větvíčky se hýbou.	Síla větru 4 (20 – 29 km/h) Dostí čerstvý. Prach se víří.	Síla větru 5 (30 – 39 km/h) Čerstvý vítr. Malé stromky se hýbou.	Síla větru 6 (40 – 50 km/h) Silný vítr. Velké větvě se hý- bou. Deštníky se zavírají.	Síla větru 7 (51 – 61 km/h) Proudý vítr. Stromy se ve větru ohýbají.	Síla větru 8 (62 – 74 km/h) Bouřlivý vítr. Obtížná chůze. Láme větve.	Síla větru 9 (75 – 87 km/h) Bouře. Pozor na padající větvě a střešní tašky.	Síla větru 10 (88 – 102 km/h) Silná bouře. Sráží stromy.	Síla větru 11 (103 – 120 km/h) Velmi silná bouře. Působí velké škody.	Síla větru 12 (více než 120 km/h) Orkán. Ničí celé oblasti.
---	--	---	---	--	--	--	--	---	--	---	---	--

c) Vítr může:

foukat, pofukovat, buráct, svištět, vát, dout, slábnout, sílit, ...

strhávat střechy, přinášet déšť, čechrat vlasy, porážet domy, lámat větve, rozdmychávat oheň, napínat plachty, bouchat vraty, ...

prohánět se ulicemi, skotačit v korunách stromů, zdvíhat se k večeru, utišovat se k ránu, ...

- Kolika dalšími slovy dokážete pojmenovat vítr (proudění vzduchu)? Zkuste tyto výrazy logicky seřadit!
- Co znamená rčení „je do větru“?
- Pojmenujte děje spojené s těmito jmény: moře, kotě, strašidlo, oheň, bolest.

d) Vyberte správnou od-
pověď:

KDO	se rojí?	FENA	V ČEM	může loupat?	V UŠÍCH
	se kotí?	NEVĚSTA		může píchat?	V KOSTECH
	se vdává?	VČELY		může kručet?	V ZÁDECH
	se hárá?	KOČKA		může hučet?	V BRÍŠE

Cvičení 32:

e2) Přečtete si následující text a hned zjistíte, které slovo se až směšně často opakuje. Udělejte s tím něco!

Město ovládla pout! Na náměstí je stánek vedle stánku. A těch rozličných atrakcí! Hned vedle ruského kola se vine řada střelnic. Děti se tlačí u pultů se vzduchovkami a tatínkové vedle nich jim udělují znalecké rady. Ale ouha! Když mají sami předvést své střelecké umění, jsou úplně vedle. Snad každá druhá rána jde vedle!

e3) Stejný problém! K nápravě může přispět i vhodné využití zájmen a příslovcí.

Vzor: Když školník uslyšel ve třídě hluk, vrazil do ní. Bylo tam boží dopuštění!

Když školník uslyšel ve třídě hluk, vrazil do třídy. Ve třídě bylo boží dopuštění! Nadmíru rozjařená děti litaly po třídě a školníka si vůbec nevšimly. Ani když školník použil svůj ostrý hlas, pořádek ve třídě se mu zjednat nepodařilo. Školník rezignoval a na adresu zlobivé třídy poznamenal: „Tahle třída bude jednou můj hrob!“

e4) Najděte jiné výrazy za ty, které se v textu neustále opakují:

Navštívili hlavní město Francie. Město je zaujalo. Svým ruchem, rozlohou, památkami. Není jako jiná města. Je to město, jehož dějiny jsou spojeny s dějinami celé Francie. Francie znamená pro kulturnost Evropy velmi mnoho. Z Francie se do celé střední Evropy šířily nové kulturní zdroje, takové, které ovlivnily i umělce naší země. Z naší země putovala celá řada našich umělců právě do Paříže.

(Zd. Kaločová, Soubor cvičení)

f) Vysvětlete, co to znamená, když... (Pozor: vaše vysvětlování nesmí začít slovíčkem „že“!)

- nepřítel kapituluje	- rozhodčí nahlásí oštěpaři přešlap	
- mládenci staví májku	- fotbalista dostane červenou kartu	
- vyprší ultimátum	- trenér hodí do boxerského ringu ručník	
- je dán kacíř do klatby	- má tenista mečbol	
- těsto kyne	- dá šachista mat	
- někdo „dostane padáka“	- „se venku čerti žení“	- zajíc barví
- dědeček „tluče špačky“	- „leje jako z konve“	- je jelen v říji
- herec „vezme štěk“	- „se blýská na časy“	- srnec jistí
- recitátor „má okno“	- „mrzne, jen praští“	- liška cituje
- starý Lontrando „má na kahánku“	- „svatý Martin přijede na bílém koni“	- pes dohledává

– Víte, jak se říká mluvě v posledním sloupci?

g) Popište svou návštěvu na pouti, v lunaparku, v zoologické či botanické zahradě, v muzeu, na výstavě, na koncertě, v divadle, ...

– Pokud jste v některém z uvedených zařízení ještě nebyli, pokuste se požádat rodiče nebo učitele, aby vás tam vzali. Dovedete zformulovat svoje přání tak, aby vám vyhověli?

h) Malíře Josefa Ladu a jeho půvabné obrázky jistě znáte. Sežeňte si Ladovy ilustrace ke každému měsíci roku. Paní učitelka rozdělí žáky ve třídě do dvanácti skupin a každá z nich dostane úkol popsat jeden měsíc: přírodní jevy (počasí...), rostliny a zvířata, lidskou práci, lidové zvyky, dětské hry, ... Skupiny si mezi sebou mohou zasoutěžit o nejužitečnější popis.

i) Popište podle skutečnosti nebo přinesené obrázku, co se děje na křižovatce, na vlakovém nebo autobusovém nádraží, na návsi nebo na náměstí, na stavbě, ...

j) Popište nějaký lidový zvyk. Poučte se z vyprávění své babičky nebo dědečka. Ale mnohé lidové obyčeje určitě znáte sami – vzpomeňte si například, co se dělá na Vánoce, Velikonoce nebo 30. dubna.

k) Zafantazírujte si po vzoru Jiřího Žáčka: Co by se stalo, kdyby...

- psi měli křídla?
- kočky uměly mluvit?
- byl sníh z cukru?
- na stromech rostly peníze?
- už nikdy nebyly žádné války (hádky)?

l) Seznamte se s tělocvičnou terminologií (názvoslovím) (poradí učitel tělesné výchovy). Připravte si vedení krátké rozcívky, ale pozor: z rozhlasu! Žáci ve třídě budou cvičit pouze podle vašich slovních pokynů.

OBSAH

Obecná poučení o jazyce	3
Hláskosloví	5
Skladba.....	8
Tvarosloví	19
Sloh	37
Hry	52

ČESKÝ JAZYK 6 – pracovní sešit
Zdeněk Topil, Vladimíra Bičíková, František Šafránek

Ilustrace: akademická malířka Arna Juračková
Vydalo nakladatelství TOBIÁŠ, s.r.o., B. Kobzinové 3119, Havlíčkův Brod, 58001
www.tobias-ucebnice.cz
jako svou publikaci č. 213, 4. upravené vydání, 2022
Tisk: Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

ISBN 978-80-7311-192-2